

▲ Geert Visser.
Foto Corné Sparidaans

Besparingen op

Geert Visser

De zorg is de grootste werkgever in Noord-Nederland. De sector omvat in het landsdeels 20 procent van de banen. Het aantal arbeidsplaatsen in de zorgsector is in het Noorden ook relatief hoog. In Noord-Nederland zijn gemiddeld 16,2 mensen op de 1000 inwoners in de zorg actief, landelijk zijn dat er 78. Dat is waarschijnlijk verklaarbaar door het relatief grote aantal 65-plussers in de drie noordelijke provincies: 18,3 procent legden 16,8 procent landelijk.

Zorghandelingen zijn stevig gegroeid, in het Noorden met 11,5 procent tegen 9,0 procent landelijk. De groei was het grootst in Friesland (13,3 procent), gevolgd door Drenthe (12,1 procent) en Groningen (9,4 procent). Deze toename was het sterkst in zorgbanen gericht op geneeskunde (ziektenhuis, thuiszorg, revalidatie) met 16,2 procent. De verzorging (onder meer verzorgingshuizen, thuiszorg) en geestelijke gezondheidszorg) groeide minder door het relatief grote aantal 65-plussers in de drie noordelijke provincies: 18,3 procent legden 16,8 procent landelijk.

In de onderzochte periode 2008-2013 is ondanks de crisis het aantal

zorg biedt innovatie kans

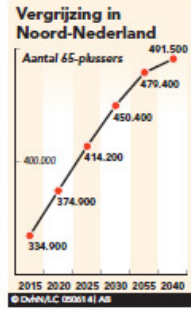
als Nederland 17 procent in de onderzoekperiode. Daarnaast worden mensen steeds ouder. Daardoor zijn er ook meer chronisch zieken. Dat vertaalt zich in de ontwikkeling van de zorguitgaven in Nederland: van bijna 80 miljard euro in 2008 tot ruim 94 miljard in 2013, ten gezin berekend nu ongeveer een kwart van zijn bruto-inkomen aan zorg. Als de zorgkosten zo hard blijven stijgen, is dat in 2040 - wanneer de vergrijzing op zijn hoogtepunt is - 50 procent geworden.

Het Rijk geeft momenteel bijna 78 miljard euro uit aan zorg. Dat is 30 procent van de uitgaven door de rijksoverheid. Het huidige kabinet zet de rem op deze groei van de uitgaven, onder meer door mensen langer thuis te laten wonen en zorgtaken over te hevelen naar gemeenten. De bezuinigingsmaatregelen en hervormingen in de zorg maken dat de grootste negatieve effecten op de werkgelegenheid de komende jaren komen. Veel zorgaanbieders gaan snijden in het personeelsbestand en mensen in de zorg moeten meer werk verrichten. Vanwege de onzekere toekomst bieden zorginstellingen vaak tijdelijke, flexibele contracten aan en worden minder mensen aangenomen. Zij kiezen er bovendien steeds vaker voor mensen thuis te laten verzorgen in plaats van hen

op te nemen. Dat leidt ook tot leegstand in de behuizen en gedwongen ontslagen. Desondanks dreigt op de lange termijn juist een gebrek aan personeel te ontstaan doordat veel werknemers met pensioen gaan en er minder afgestudeerden zijn om de vrijgekomen vacatures in te vullen. De groeiende zorguitgaven bieden echter ook kansen voor ondernemers met innovaties op het gebied van preventie, dienstverlening en techniek die de zorgkosten kunnen drukken. Te denken valt aan de voedingindustrie (gezonde voedingsmiddelen, aangepaste woningen met technische hulpmiddelen) de it-

sector (zorg, begeleiding en monitoring op afstand, gezondheidsvoorzichting via internet) en combinaties met andere bedrijfstakken (schoonmaakbranche, beveiliging). Omdat de zorg in het Noorden relatief groot is, heeft de regio een sterker behoefte aan dergelijke innovaties. Het biedt bovendien grote kansen om innovaties te exporteren. Daarmee kan ze een belangrijk bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling van de regio.

Geert Visser is adviseur bij het bureau E&E advies

Sensor maakt de

Het aantal banen én de werkdruk namen in de crisisjaren 2008-2013 toe in de zorg, de grootste werkgever in Noord-Nederland. In aflevering 3 van de serie 'Het Noorden en de crisis' de cijfers, de analyse van bureau 'E & E advies' en een vinding van het Asser bedrijf SmarterVision.

John Geijs

De SOS (slimme optische sensor) maakt de nachtronde door de zorgverlener overbodig. Het product dat het bedrijf SmarterVision in Assen heeft ontwikkeld, helpt hem om 's nachts te waken over dementerende bejaarden. Hij krijgt via de tablet of smartphone een signaal als ze zich verroeren. Aan de hand van een korte video-opname kan hij vervolgens beslissen of het nodig is bij hen een kijkje op de kamer te nemen.

Directeur Eugène de Geus (54): „SOS vermindert de werkdruk van de zorgverlener en draagt daardoor bij aan zijn arbeidsvrijheid. En het geeft de cliënt rust en meer privacy. Daar komt 's nachts niet steeds iemand binnen die mischien ook nog even het licht aandoet.“

SmarterVision ontwikkelt software voor videanalyse. De programmeur selecteert uit opnames de bewegingen of situaties die specifiek voor de gebruiker van belang zijn. De Geus: „Je kunt bijvoorbeeld gewaarschuwd worden als een auto ergens parkeert waar dat niet mag. Of als op een weg een file ontstaat.“

Het Asser bedrijf levert producten voor verkeersmanagement en de beveiligingsbranche, maar richt zich met de SOS nu ook op de zorg. Het registreert 's nachts de bewegingen van de bejaarden, die erop kunnen duiden dat ze hulp nodig hebben. Zoals uit bed stappen, de kamer verlaten en naar het toilet gaan.

De Geus: „Dat laatste levert bij dementerende bejaarden vaak problemen op. Ze worden moeïjker wakker. Als ze druk op de blazen hebben, gaan ze toch naar het toilet. Dan is er een grotere kans dat er iets mis gaat. Als ze te lang weg blijven, kun je dat met de SOS vaststellen. Ook als de patiënt

onrustig is in bed, geeft het systeem een signaal.“

SOS is anderhalf jaar beproefd in onder meer het Zuidoost-Zeeuwse pleeghuis Lentis De Enk. Het is inmiddels op de markt. „Ze staan ervoor in de rij“, zegt de Geus.

Hij legt de hardware op tafel die nodig is om de SOS te laten functioneren. Het geheel heeft nog het meest weg van een lamp. De voornaamste componenten zijn een microfoon, een camera en infraroodlampen, die het mogelijk maken in het donker opnames te maken. Die onderdelen gaan schuil achter een donker plaatje.

De Geus: „De mensen kunnen onrustig worden als ze een camera of de lampjes zien. De enige verbinding die het kastje nodig heeft is, is een ethernetkabel. Die geeft zowel de data als de stroom door. Technisch is het heel eenvoudig. Ook in zijn werking en installatie. Verplegend personeel is niet technisch opgeleid en heeft ook geen tijd voor ingewikkelde systemen. Die moeten de informatie heel eenvoudig aangereikt krijgen.“

De software zorgt ervoor dat de camera slechts een select aantal gebeurtenissen registreert. Daarnaast wordt de SOS niet als een sensor gebruikt, maar als een camera. De privacy van de patiënt is volgens de Geus gegarandeerd. „Hij registreert alleen de gebeurtenissen die risico's kunnen opleveren. Alle andere opnames worden meteen weggeloopt. Op het videobijlage dat de verpleegkundige kan oproepen, is de patiënt niet te herkennen. Het is een soort spookbeeld dat je ziet.“

In de zorg wordt al met bewegingsmelders gewerkt. Het signaal dat ze worden moeïjker wakker. Als ze druk op de blazen hebben, gaan ze toch naar het toilet. Dan is er een grotere kans dat er iets mis gaat. Als ze te lang weg blijven, kun je dat met de SOS vaststellen. Ook als de patiënt

'Personeel heeft geen tijd voor ingewikkelde systemen'

hangen. De SOS is veel nauwkeuriger en je kunt bovendien de melding met de videoclip verifiëren.“

De SOS heeft niet alle bewegingen te melden. Per patiënt kan worden ingesteld in welk geval SOS wordt geactiveerd.

De Geus ziet meer toepassingsmogelijkheden voor de techniek, bijvoorbeeld in de thuiszorg. Niet alleen de professionals, maar ook mantelzorgers kunnen er mee op stand waken over het welbevinden van hulpbehoevenden.

Hij denkt ook aan de inzet van software in behuizen met gestolen artikelen. „De bewegingsvrijheid van de patiënten verschilt daar vaak. De een mag bijvoorbeeld de tuin in, de ander niet. Je kunt met gezichtsherkenning instellen dat de ene patiënt wel, en de andere de deur niet kan openen. Het helpt het verplegend personeel toezicht te houden, en het geeft de patiënten ook een gevoel van vrijheid. Die hebben niet het gevoel dat het zorgpersoneel zich steeds met hen bemoeit.“

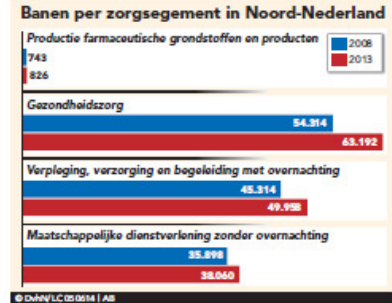
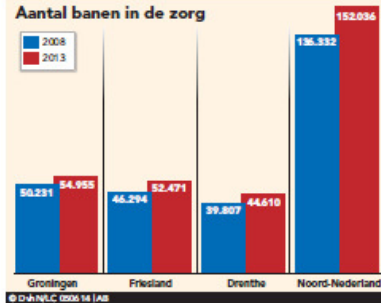
Samenwerking

De serie 'De crisis en het Noorden' komt tot stand in samenwerking met bureau 'E & E advies' in Groningen en het werkgelegenheidsregister Lisa.

nachtronde overbodig

▲ Eugène de Geus met de SOS. „Technisch is het heel eenvoudig.“ Foto Marcel Jurian de Jong

Avics brengt zorg en Ict bij elkaar

SmarterVision brengt SOS op de markt met OpenXS uit Terwispele. Een van de eerste bedrijven die SOS adviseert en installeert is Avics in Tynaarlo. Dat bedrijf speelt voor de zorgsector naar Ict-technieken die verzorgend personeel en de cliënt dienen. „Technieken die de verzorger ontlasten zodat hij plezier in het werk houdt, maar die ook de cliënt zo veel mogelijk vrijheid en zelfstandigheid geeft“, zegt Peter Eggens (57), senior adviseur van Avics. „We ontwikkelden dus zelf geen software, maar zoeken naar bedrijven - vaak start-ups - die iets nieuws hebben ontwikkeld en niet precies weten hoe ze daar verder mee moeten. Het gebeurt ook wel dat zorginstellingen ergens een oplossing voor zoeken en ons daarvoor vragen. Wat wij wel doen is dat we die nieuwe Ict integreren in de systemen waar de zorginstelling al mee werkt. En zoals in het geval van SOS regelen we ook de borging en de services.“

De techniek kan volgens Eggens mensen helpen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven. Hij noemt als voorbeeld een toepassing waarmee een instelling ouderen via de tablet of smartphone nuttige informatie en faciliteiten biedt. Eggens: „Ze kunnen contact onderhouden met de zorginstelling, kijken hoe hun medicatie eruit ziet, maar ook wat er die avond bij de zorginstelling in de buurt op het menu staat. Dan kunnen ze afwegen of ze daar gaan eten. Zie het maar als een digitale buurtkraan. We werken het Ict met 'open sources' zodat het voor de buurtbewoner niet te duur wordt zijn advertentie erop te zetten.“